»Ne samo Slovenija, tudi EU je v primežu udbovcev«

Večer v Peterlinovi dvorani Publicist Igor Omerza je spregovoril o svojih najnovejših knjigah o dnevniku Delo, komisarki Marti Kos, Janezu Janši. Glavno vlogo je imela Uprava državne varnosti

V Peterlinovi dvorani Z leve Ignacija Fridl Jarc, Jasna Blažič, Alenka Puhar, Igor Omerza in Ivo Jevnikar med predstavitvijo knjig FOTODAMJ@N

Peter Verč

TRST Slovenska država je še vedno v primežu udbovcev, ti pa so zdaj prišli celo v srce Evropske komisije. Ta poved bi lahko povzela sporočilo večera, ki so g v Peterlinovi dvorani priredili Knjižnica Dušana Černeta, Založba Mladika in Slovenska matica.

Gostje srečanja, ki ga je vodil Ivo Jevnikar, so bili pisateljica Jasna Blažič, urednica Slovenske matice Ignacija Fridl Jarc, publicist Igor Omerza in novinarka Alenka Puhar. Glavno besedo je imel Omerza, avtor več knjig, ki so večinoma zgrajene na arhivskih virih o delovanju tajne policije v socialistični Jugoslaviji. Tokrat je tržaškemu občinstvu (v dvorani je bilo nekaj manj kot 20 ljudi) predstavil dobrih tisoč strani obsežno trilogijo o dnevniku Delo. Prvi dve knjigi nosita naslov *Temna stran Dela*, pri čemer ima prva podnaslov *Osupljiva anatomija režimsko-udbovskih labirintov*, druga pa *Kronika propadle »udbovsko-čebinske« Slovenije*. Obe govorita o ljudeh, ki so po Omerzovih navedbah pri Delu skrbeli za vez s tajno policijo. Tretja, *Svetla stran Dela*, pa je posvečena novinarjem, ki jih je Uprava državne varnosti zalezovala ali preganjala.

Med glavnimi junaki tretje knjige je Alenka Puhar, ki ocenjuje, da je v današnji Sloveniji »kontinuiteta naravnost osupljiva«, kar naj bi dokazovalo dejstvo, da so ljudje, ki so sodelovali s tajno policijo, še vedno deležni priznanj, na primer tako da so sprejeti v Slovensko akademijo znanosti in umetnosti ali da jih vlada predlaga za položaj evropskega komisarja.

Marta Kos, Slovenka v komisiji Ursule von der Leyen, je bila deležna mnogih besed. Omerza je v Strasbourgu predstavil knjigo *Komisarka*, v kateri dodatno podkrepi obtožbo, da je bila nekdanja novinarka in članica stranke Svoboda konec 80. let sodelavka tajnih služb. Komisarka je te navedbe med zaslišanjem v Evropskem parlamentu zanikala, zdaj jih po mnenju Omerze ne more več, češ da se v dokumentih pojavlja z imenoma Tara in Blanka.

Vneti raziskovalec arhivov je v četrtek pred sabo imel še eno knjigo, zadnjo iz serije *Velikani slovenske osamosvojitve in UDBA*; tokratna je posvečena Janezu Janši. V njej navaja magnetogram, ki je nastal v Beogradu, razkriva pa, kako so Milan Kučan in drugi vodilni partijci peti dni pred Janševo aretacijo maja 1988 razpravljali o tajnem vojaškem dokumentu, katerega najdba je sprožila znameniti proces proti četverici. To po njegovem prepričanju demantira dosedanje Kučanove navedbe, da ni vedel za namene policije.

Spomini na očeta Jasne Blažič

V paleti knjig, o katerih je tekla beseda, izstopa *Skupinski portret z očetom*. Delo je pravkar izšlo pri Slovenski matici, v njem se Jasna Blažič zelo osebno spominja očeta Viktorja (1928–2014). Novinar je Edvardu Kocbeku sredi 70. let svetoval pri pisanju znamenitega besedila, ki je v obliki intervjuja izšlo v Trstu na pobudo Borisa Pahorja. Kocbekove navedbe so sprožile vihar, tajna policija je Blažiča aretirala, zaprt je bil eno leto. Avtorica je prebrala odlomek, v katerem se spominja dneva, ko je kot študentka prišla v stanovanje, kjer ji je zbegana mama povedala, da so očeta odpeljali, z njim pa tudi nekatere njegove knjige in zapise. Tisti dan je boleče pretrgal mirno družinsko življenje. Urednica Fridl Jarc je ocenila, da se v knjigi pokaže »izjemno globoka ljubezen do očeta in izjemno globoka ljubezen do resnice«.

Med večerom so bili omenjeni tudi nekateri Tržačani. Poleg Borisa Pahorja, Alojza Rebule in Borisa Furlana v dobri luči, je Alenka Puhar prikazala še Boga Samso kot primer, kako so ovaduhi »brali levite dobrim slovenskim novinarjem«.

Evropa hkrati celina konfliktov in povezav

Predavanje V krožku Krut v Trstu se nadaljuje niz predavanj Milana Bufona. V četrtek še zadnje o geoekonomiji

TRST V prostorih krožka Krut se bo v četrtek sklenil ciklus *Manjšine, Slovenci v Italiji in Evropa* dr. Milana Bufona. Tokratno predavanje bo nosilo naslov *Svetovna geopolitika in geoekonomija: igra velesil*; v dvorani v Ulici sv. Frančiška 20 se bo pričelo ob 18. uri.

Na tretjem predavanju iz cikla, ki je potekalo 12. marca, pa je Bufon spregovoril o zgodovinskem in geopolitičnem razvoju evropskega prostora ter o razlogih, zaradi katerih je bila Evropa hkrati območje številnih konfliktov in intenzivnega povezovanja. Izhajal je iz dejstva, da je že sam koncept Evrope kot celine deloma problematičen, začenši od zunanje meje kontinenta. Za natančnejše določanje bi bilo, denimo, potrebno »prerezati« transkontinentalni državi Rusijo in Turčijo, pri tem pa bi se pojavilo vprašanje, kje naj bi potegnili mejo po Kavkazu. Po novem bi lahko bil najvišji vrh v Evropi gora Elbrus in ne več Mont Blanc. Tudi notranje članitve pa ostajajo zelo fleksibilne: po načelih EU je Slovenija del srednje Evrope, po načelih zveze NATO pa še vedno del vzhodne.

Najbolj konfliktен del sveta

Evropska geografska razčlenjenost je vplivala tudi na njeno družbeno in kulturno raznolikost: to je najbolj konfliktен del sveta, kjer se politične meje najbolj pogosto spreminjajo (navsezadnje je ravno v Evropi po letu 1945 nastalo največ novih držav, kot zadnja Črna gora leta 2006). To je tudi celina, na kateri zaradi politične fragmentacije prevladujejo male države. Značilno pa je tudi »neujemanje« med etno-jezikovnimi in političnimi mejami, kar je v zgodovini povzročilo številne konflikte.

Predavatelj Milan Bufon ARHIV

Bufon je spregovoril tudi o ideji o skupni Evropi. Za to je bilo najprej pomembno Rimsko cesarstvo, že njegova delitev sredi Balkanskega polotoka na vzhodni in zahodni del pa je napovedala razmejitev na »zahodno« in »vzhodno« Evropo. Kar se je ponovilo z versko shizmo leta 1054 in blokovsko delitvijo po drugi svetovni vojni. Na to pa je vplivalo tudi širjenje krščanstva in oblikovanje Frankovske kraljevine po letu 450, ki je postala »branilka« t. i. evropskih krščanskih vrednot v odnosu do drugih, zlasti islamskih. Ravno križarske vojne so spodbudile notranjo integracijo »Evropejcev« na podlagi skupnega uradnega jezika (latinščine) in vere (krščanstva). Ideja Evrope se je konkretneje uveljavila s širjenjem evropskega vpliva v svetu vse dokler se evrocentrični geopolitični sistem ni končal po prvi svetovni vojni.

Bufon je izpostavil, da EU ostaja mnogo bolj konfederacija kot federacija in je na področju obrambne in mednarodne politike predvsem odvisna od ZDA (kot sta pokazala konflikta v nekdanji Jugoslaviji in Ukrajini).

Zagorelo je na območju Liščka

Gasilci in prostovoljci

NABREŽINA V Nabrežini so bili v nedeljo pozno dopoldne in popoldan prostovoljci devinsko-nabrežinske civilne zaščite, gasilci in člani gozdne policije na delu zaradi gozdnega požara, ki se je vnel na območju Liščka, v bližini avstro-ogrskega pokopališča.

Krajani so opozorili na dim, ki se je dvigal iz doline pri pokopališču. Požar, ki je zajel kakih tisoč kvadratnih metrov površine, so pogasili tudi s pomočjo helikopterja, saj je bil teren gasilskim vozilom težko dostopen. Ogenj se je hitro razvnel in se širil tudi po zaslugi burje, ki je zubljem odpirala pot proti železniški postaji.

Požar Zublji v gozdu OBČINA D-N

Sledila je sanacija dokaj obširnega pogorišča, ki je bila vse prej kot enostavna in se je zaključila šele okrog 17. ure. Pri njej je sodelovala tudi peterica prostovoljcev gasilskega društva Breg in šest prostovoljcev tržaške ekipe civilne zaščite.

Devinsko-nabrežinski župan Igor Gabrovec je spremljal dogajanje in preko socialnih omrežij vabil krajane, naj se držijo daleč od območja, da ne bi ogrožali lastne varnosti in ovirali ekip pri gašenju. Požar je bil po zaslugi učinkovitosti udeleženih ekip dokaj hitro pogašen.

Kaj je zanetilo iskrico, še ni znano, ne izključujejo pa namernega dejanja.

K Magdaleni prihajata kombija, polna knjig in iger

TRST V občinski park pri Magdaleni bosta danes popoldne v okviru projekta Un villaggio per crescere in v sodelovanju z odborom Maddalena vive ter petega rajonskega sveta tržaške občine pripeljala kombija s knjigami in igrami, ki bosta razveselila najmlajše in njihove družine. Poleg kombija Centra za zdravje otroka, ki že leta ponuja staršem in otrokom niz dejavnosti v okviru projekta Un villaggio per crescere, bo k Magdaleni pripeljal tudi kombi zmajčka Zio Giò.

Dogodek, ki je brezplačen, prirejajo ob 16.30 z namenom ustvariti priložnost za druženje na prostem v tem mestnem predelu, skupno branje in spodbujanje kreativnosti. Dejavnosti, ki jih prirejajo, so primerne za otroke do šestega leta starosti. V primeru slabega vremena bo srečanje prestavljeno na torek, 31. marca, potekalo pa bo ravno tako med 16.30 in 18. uro.